

Teorie výchovy a řešení výchovných problémů

3. Lekce: Alternativní školství

Mgr. Katřina Lojdová, Ph.D.
lojdova@ped.muni.cz

Alternativní vzdělávání

- ◉ takové vzdělávání, které je odlišné od vzdělávání nabízeného státem nebo jinými tradičními institucemi. Obvykle jsou spojeny s radikálními koncepcemi vzdělávání, jako odmítání formálního kurikula či formálních metod výuky.
- ◉ nejednotnost v terminologii, alternativní je buď cokoli, co se odlišuje, nebo naopak pouze vzdělávání založené na myšlenkách **reformních škol** z počátku 20. stol. (Waldorf, Montessori, Dalton)

Reformní pedagogika

- ⦿ Historický a kulturní kontext 1. poloviny 20. století
- ⦿ Kritika tradiční školy
 - Intelektualistické zaměření, nebere v potaz komplexní rozvoj jedince
 - Mechanický způsob učení s převažující pasivitou žáků, podcenění rozvoje tvůrčích schopností
 - Autoritativní výchova, represe a donucování, nedocenění individuality žáků
 - Malý zřetel k estetickým, tělovýchovným a zdravotním aspektům výchovy
 - Izolace školy od rodiny a komunity

X obrat k pedocentrismu

Přehled reformních škol

- ▶ **Waldorfská pedagogika**
 - ▶ **Montessoriovská pedagogika**
 - ▶ **Daltonský plán**
 - ▶ **Jenská pedagogika**
 - ▶ **Freinetovská pedagogika**
-

Waldorfská pedagogika

- ▶ Rudolf Steiner, Antroposofie, Rozvoj člověka jako komplexní osobnosti, Důraz na skupinovou spolupráci, epochy, eurytmie, denní, týdenní, měsíční, slavnosti
- ▶ U nás mateřské školy, základní školy i střední školy (Praha, Semily, Příbram, Ostrava)

Why Waldorf?

<http://www.youtube.com/watch?v=tZmAX5adCl0>

Montessori pedagogika

- ▶ Maria Montessori: „*Pomoz mi, abych to dokázal sám.*“
- ▶ speciální „materiál“:
<http://www.montessorimaterials.org/>
- ▶ svoboda a samostatnost, Připravené prostředí, Učitel jako součást podnětného prostředí,
- ▶ V ČR pouze mateřské a základní školy

Daltonský plán

- ◉ Helen Parkhurstová
- ◉ Rozdělení učeben podle předmětových okrsků, měsíční program pro studenta, samostatné získání vědomostí, individuální přístup k výuce, svoboda rozhodování, práce svým tempem, volná hodina – k procvičování problematické látky, učitel – je pomocník a rádce
- ◉ V Brně rozšířené školy s daltonskými prvky.

Jenský plán

- ▶ Peter Petersen
- ▶ Jádrem je skupina – volně vytvořená – ne třída, Hlubší propojení vyučovacích předmětů. Důraz na pracovní vyučování. Volný pohyb žáků ve třídě
- ▶ Hodnocení – formou charakteristiky. Rozvoj dětské osobnosti. Týdenní plán učiva. Učitel – má organizovat a podněcovat činnost žáků.

Freinetovská pedagogika

- ◉ Célestin Freinet
- ◉ Důraz na individuální přístup k žákovi + sociální kontext. Dítě – centrum výchovy. Individualizace + spolupráce. Aktivnost, uspokojení přirozených potřeb žáků, mravní výchova + kázeň, dobrá organizace, radostná a tvůrčí atmosféra.
- ◉ Spolupráce školy a rodiny.
- ◉ Učitel je autorita.

Tradiční škola – terč kritiky i dnes?

Diskuse

- 1) Co znamená alternativa? V čem se reformní školy liší od tradičních škol?
- 2) Jsou odlišnosti mezi tradičními školami a alternativami stále stejně výrazné? Přiblížila se tradiční škola alternativám (např. po poslední školské reformě?)
- 3) Co lze vytknout alternativním školám?
- 4) Chtěli byste učit v alternativní škole? V jaké a proč?